

Brüsszel, 2023.5.31.
SWD(2023) 156 final

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM
A HATÁSVIZSGÁLATI JELENTÉS VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓJA

[...]

amely a következő dokumentumot kíséri:

Javaslat

**Az Európai Parlament és a Tanács rendelete
a felnőttek védelmével kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról,
az intézkedések elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott
együttműködésről**

és

Javaslat

**A Tanács határozata
a tagállamoknak az Európai Unió érdekében a felnőttek nemzetközi védelméről szóló,
2000. január 13-i egyezmény részes feleivé válására vagy annak maradására való
felhatalmazásáról**

{COM(2023) 280 final} - {SEC(2023) 208 final} - {SWD(2023) 154 final} -
{SWD(2023) 155 final}

1. A FELLÉPÉS SZÜKSÉGESSÉGE

1.1. Mi a probléma, és milyen okai és következményei vannak?

A kiszolgáltatott helyzetben lévő felnőttek azok a 18 év feletti személyek, akik személyes képességeik hiánya vagy korlátozottsága miatt nincsenek abban a helyzetben, hogy megvédjék pénzügyi vagy személyes érdekeiket. A fogyatékossgal élő személyek növekvő száma és a népesség elöregedése miatt az EU-ban folyamatosan nő a kiszolgáltatott helyzetben lévő felnőttek száma. E személyek a lakóhelyük szerinti tagállam nemzeti jogszabályaitól függően bírósági vagy közigazgatási határozat révén védelmi intézkedés hatálya alá helyezhetők, vagy az általuk előzetesen (a „képviseleti jogkör” révén) az érdekeik kezelésére kijelölt harmadik fél támogathatja őket.

Ez a növekvő kiszolgáltatottság, valamint az emberek EU-n belüli növekvő mobilitása számos olyan kérdést vet fel, amelyekkel a kiszolgáltatott helyzetben lévő felnőttek határokon átnyúló helyzetekben szembesülhetnek. Előfordulhat például, hogy a felnőtteknek egy másik országban található vagyonukat vagy ingatlanukat kell kezelniük, sürgősségi vagy tervezett orvosi ellátásban kell részesülniük, vagy különböző okokból másik országba kell költözniük. Statisztikák nincsenek erről, de becslések szerint az ilyen kihívásokkal szembesülő, kiszolgáltatott helyzetben lévő felnőttek száma 145 000 és 780 000 között mozog.

Ezekben a határokon átnyúló helyzetekben a kiszolgáltatott helyzetű felnőttek összetett és néha egymásnak ellentmondó tagállami szabályokkal szembesülnek a tekintetben, hogy hogyan kell eldönteni, melyik bíróság rendelkezik joghatósággal, melyik jog alkalmazandó az ügyükre, és hogyan lehet érvényre juttatni a külföldön hozott határozatot vagy ott létesített képviseleti jogkört. A bíróságok és a védelemért felelős egyéb hatóságok pedig a határokon átnyúló ügyekben nyelvi akadályokkal, nehézkes papíralapú kommunikációval, továbbá a más tagállamok hatóságaival való együttműködés és a más tagállamok jogrendszerére vonatkozó információk hiányával szembesülnek. Ez olyan helyzetekhez vezet, amelyek során a segítségre szoruló felnőttek, családjaik és képviselőik jelentős jogbizonytalanságot tapasztalnak az ügyükre alkalmazandó szabályok, valamint az általuk követendő eljárások és alaki követelmények tekintetében. Annak biztosítása érdekében, hogy határokon átnyúlóan továbbra is védelemben részesüljenek, vagy hogy külföldön is élhessenek jogaikkal, az érintett személyeknek gyakran hosszú és költséges eljárásokon kell átesniük. Egyes esetekben a védelmüket és a képviselőjükre ruházott jogkört végső soron nem ismerik el sem a bíróságok, sem a nem bírósági szereplők, például bankok, egészségügyi személyzet vagy ingatlanügynökök.

Egy nemzetközi eszköz, [*a felnőttek nemzetközi védelméről szóló, 2000. január 13-i egyezmény*](#) (a továbbiakban: hágai egyezmény) némi megoldást kínál a leírt problémákra. Megállapítja a kiszolgáltatott helyzetben lévő felnőtteket érintő ügyekben a joghatóságra és az alkalmazandó jogra vonatkozó szabályokat, valamint az e területen hozott intézkedések elismerésére vonatkozó szabályokat, továbbá együttműködési mechanizmusokat hoz létre a szerződő felek között. A hágai egyezménynek azonban csak 11 tagállam részes fele. Nincs olyan uniós jogszabály, amely harmonizálná a felnőttek határokon átnyúló ügyekben való védelmére vonatkozó szabályokat.

A fent leírt problémák, amelyekkel a kiszolgáltatott helyzetben lévő felnőttek határokon átnyúló ügyekben szembesülhetnek, súlyosan korlátozhatják alapvető jogaikat (beleértve az autonómiához, az igazságszolgáltatáshoz, a tulajdonhoz és a szabad mozgáshoz való jogokat) – ez esetleg ellentétes lehet [*a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel*](#), amelynek az EU és valamennyi tagállam részes fele. Emellett a problémák azt eredményezik, hogy a védelem nem folyamatos EU-szerte, és ez hatással van az érintett felnőttek egészségére és jóllétére, súlyos pszichés stresszt okozva számukra, miközben állandósulnak az egyenlőtlenségek. Jelenleg ezek a

problémák a hatóságokat és a bíróságokat is érintik, amelyek ilyen esetekben pótlólagos munkateherrel és összetett jogi helyzetekkel szembesülnek.

1.2. Mit kellene elérni?

Az uniós fellépés **általános célkitűzése** a jogok védelme, beleértve a kiszolgáltatott helyzetben lévő felnőttek alapvető jogait is. Ez a következő **konkrét célkitűzéseken** keresztül valósulna meg: i. a jogbiztonság növelése a nyilvánosság és az érintett hatóságok számára; ii. a védelmi intézkedések és képviseleti jogkör határokon átnyúló elismerésének megkönnyítése; valamint iii. az eljárások gyorsabbá és olcsóbbá tétele.

2. MEGOLDÁSOK

2.1. Milyen alternatívák kínálóznak e célok elérésére?

Az Európai Unió működéséről szóló szerződésnek a határokon átnyúló polgári és kereskedelmi ügyekre vonatkozó intézkedések elfogadásáról szóló 81. cikkének (2) bekezdése alapján az EU hatáskörrel rendelkezik arra, hogy fellépjen a felnőttek által a határokon átnyúló ügyekben tapasztalt, fent leírt problémák tekintetében.

A következő szakpolitikai alternatívákat vizsgáltuk meg:

- **1. alternatíva:** alapfogatókönyv
- **2. alternatíva:** a Tanács határozata, amely arra kötelezi a tagállamokat, hogy bizonyos határidőn belül erősítsék meg az egyezményt
- **3. alternatíva:** a felnőttek védelméről szóló uniós rendelet
- **4. alternatíva:** a 3. és a 4. alternatíva kombinációja (tanácsi határozat és uniós rendelet).

2.2. Mi az előnyben részesített alternatíva?

Az előnyben részesített alternatíva a 4., mivel ez az egyetlen, amely teljes mértékben kezeli a határokon átnyúló ügyekben felmerülő problémákat. Ez az alternatíva a következők elfogadását tenné lehetővé: i. (a hágai egyezmény rendelkezésein alapuló) közös szabályok, amelyek valamennyi tagállamra és (magán a hágai egyezményen keresztül) az egyezmény EU-n kívüli más szerződő államaira is alkalmazandók; és ii. az EU-n belüli, a kölcsönös bizalom elvén alapuló szorosabb, korszerűbb és egyszerűbb együttműködést lehetővé tevő szabályok. Létrejönne egy európai képviseleti igazolás, egy egységes dokumentum, amely tanúsítja, hogy az adott személy jogosult külföldön az illető felnőtt képviseletére mind a hatóságokkal, mind a nem igazságügyi szereplőkkel szemben, és ezáltal segítene biztosítani, hogy az egyik tagállamban védelmi intézkedés vagy jóváhagyott képviseleti jogkör alapján biztosított védelmet külföldön is elismerjék. Az e területen folytatott együttműködés digitalizált lenne, és csökkennének a nyelvi akadályok.

3. AZ ELŐNYBEN RÉSZESÍTETT ALTERNATÍVA HATÁSAI

3.1. Az előnyben részesített alternatíva előnyei

A közös szabályok elfogadása és az EU-n belüli szorosabb együttműködés biztosítaná a kiszolgáltatott helyzetben lévő felnőttek támogatásának folyamatosságát minden tekintetben a határokon átnyúló helyzetekben. Garantálná számukra az igazságszolgáltatáshoz való egyenlő hozzáférést, lehetővé tenné, hogy külföldön kezelhessék vagyონukat vagy tulajdonukat, valamint biztosítaná egészségügyi ellátásuk folytatólágosságát. Emellett az előzetes rendelkezések (képviseleti

jogkör) elismerése biztosítaná autonómiájukat, és elkerülhetővé tenné a bírósághoz fordulás szükségességét. Az előnyben részesített alternatíva tehát pozitív hatást gyakorolna **a kiszolgáltatott helyzetben lévő felnőttek alapvető jogainak védelmére** a határokon átnyúló helyzetekben, és más **kedvező jogi hatásokkal** is járna. A 4. szakpolitikai alternatíva lenne a leghatékonyabb megoldás a jogbizonytalansággal, a költséges és hosszadalmas eljárásokkal, valamint a védelmi intézkedések és képviseleti jogkörök külföldön történő el nem ismerésével kapcsolatos problémák kezelésére. Ezért ez az alternatíva szolgálná a legjobban a kezdeményezés szakpolitikai célkitűzéseinek megvalósítását.

Az előnyben részesített alternatíva jótékony **társadalmi hatással** is járna, mivel támogatná a kiszolgáltatott helyzetben lévő felnőttek jóllétét, egészségét, befogadását és egyenlőségét.

A közös uniós szabályok elfogadásával az előnyben részesített alternatíva **egyszerűsítene és felgyorsítaná az eljárásokat**. Ez jelentős költség-, idő- és tehermegtakarítást eredményezne mind az érintett felnőtteknek határokon átnyúló helyzetekben, mind a tagállami hatóságok számára. Az eljárások költségei tekintetében a 4. alternatíva szerinti teljes megtakarítás becsült értéke 2,4–2,5 milliárd EUR.

Az előnyben részesített alternatíva makrogazdasági és környezeti hatásai nem lennének jelentősek.

3.2. Az előnyben részesített alternatíva költségei

Az előnyben részesített alternatíva nem okozna semmilyen költséget a kiszolgáltatott helyzetben lévő felnőttek számára határokon átnyúló helyzetekben.

Az előnyben részesített alternatíva miatt a tagállamoknál keletkező költségek mérsékeltek lennének, és azokat nagymértékben ellensúlyozná az előnyben részesített alternatíva nyomán bekövetkező hatékonyságnövekedés (az eljárások egyszerűsödéséből származó költségmegtakarítások).

3.3. Az uniós szintű fellépés szubszidiaritása és kiegészítő jellege

A határokon átnyúló ügyekre vonatkozó tagállami szabályok közötti eltérések és a hatóságok közötti együttműködés hiánya jogbizonytalansághoz, hosszú és költséges eljárásokhoz, valamint a védelmi intézkedések és képviseleti hatáskörök el nem ismeréséhez vezet. Ezek a problémák közös szabályok elfogadását igénylik, a tagállamok önállóan nem tudják megoldani azokat. A kezdeményezés célkitűzései ezért a szubszidiaritás elvével összhangban uniós szinten jobban megvalósíthatók.

A kezdeményezés az arányosság elvét is tiszteletben tartaná. A jogrendszerek összekapcsolása révén a kezdeményezés a határokon átnyúló helyzetekre korlátozódna, és nem érintené a tagállamok azon hatáskörét, hogy a felnőttek védelmére vonatkozóan nemzeti anyagi jogi szabályokat fogadjanak el, ideértve a rendelkezésre álló intézkedések típusát, a képviseleti jogkör meglétét, mértékét és módosítását, valamint a védelem gyakorlásának vagy létesítésének módjára vonatkozó eljárási szabályokat. A jogszabály nem lépné túl a kezdeményezés kitűzött céljainak eléréséhez szükséges mértéket.